

Posameznik

Naročnina letna: Celotno leto 20 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izven Jugoslavije: Celotno leto 140 din. Inserati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravništvo sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštnina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravništvo je v Mariboru, Koroška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprite reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

8. števil.

Maribor, dne 18. januarja 1924.

Letnik XVI.

Organizacija „široke“ ljudske samouprave.

Delo sedanjih vlastodržcev, kar se tiče notranje politike, se vrši v znaku parcelacije državnega ozemlja, zlasti hrvatske in slovenske zemlje, in razbijanja dose- danjega upravnega aparata. Da se more nemoteno vršiti likvidacija zadnjih ostankov in spominov nekdanje hrvatske in slovenske avtonomije in celotna realizacija absolutističnega centralizma, so centralistični vlastodržci zelo radodarni s koncesijami drugim državam, zlasti Italiji.

Ko je bila z rapalsko pogodbo v novembru 1920 slovensko-hrvatska zemlja s pol milijona Slovencev in Hrvatov predana Italijanom ter so ti začasno bili zadovoljni, so vlastodržci smatrali, da je ugoden čas za razpis volitev v ustavotvorno skupščino, ki je potem Hrvatom in Slovincem nadela okrove absolutističnega centralizma. Ko se je potem časno italijansko zadovoljstvo umaknilo neukrotljivemu apetitu Mussolinija po Reki, so se vlastodržci zbal, da bi Italijani mogli na kak način motiti njihove centralistične kroge, in da se to ne bi zgodilo, so Italijanom podarili Reko ter s tem pogazili rapalsko pogodbo.

Zunanja politika naše države se torej vodi z vidika, da se vzdrži notranji centralistični sistem za vsako ceno ter da se izvede absolutizem v upravi do zadnje točke. Ljudska samouprava, katero centralistični hegemonisti obljublajo in sedaj tudi že nudijo ljudstvu, je samo krinka za proizvedbo popolnega centralizma. To je razlog, da se je tudi pri tistih, ki so bili ter še so za takozvano narodno jedinstvo in za centralizem, zelo ohladilo navdušenje za ono samoupravo, ki jo zajamčuje vidovdanska ustava ter jo ljudstvu daje zakon o samoupravah z meseca aprila 1922.

V tem oziru dela izjemo vodja štajerskih — pardon mariborskooblastnih — demokratov dr. Kukovec. On težko pričakuje organizacije mariborske oblasti, menda težje, kakor so nekateri iz judovskega ljudstva čakali na odrešenje, kakor so si ga oni predstavljali. — Mariborska in ljubljanska oblast pa ne pomenjata za naš narod rešitve, marveč še večjo politično sužnost.

Dr. Kukovec je pred 14 dnevi napisal na naslov velikega župana dr. Ploja odprto pismo, v katerem ga zaklinja, naj za božjo voljo stori vse, kar more, da se mariborska oblast kompletno organizira in opremi. Če je pri tem treba pogaziti vse socialne obzire, ter veliki broj uradniških družin vreči na cesto, da se izprazni od vlade kupljena hiša, to nič ne de. Interes poedinca se mora umakniti pred velikim ciljem, ki se glasi: mariborska oblast.

V «Taboru», prazprav v «Narodnem listu» (ker sta ta demokrata časnika dvojčka) z dne 17. januarja je dr. Kukovec napisal «Opombe k organizaciji mariborske oblasti». K tem Kukovečevim opombam nekaj pripomb.

Dr. Kukovec proslavlja srbijanskega demokratskega poslanca Kosta Timotijeviča, ki je bil poročevalec o zakonu o samoupravah, da je v samoupravnem vprašanju strokovnjak ter da je kot poročevalec najliberalnejše pristal na vsak predlog za široko samoupravo. Ali je gospod Kosta Timotijevič v teoretičnem oziru strokovnjak v samoupravnem vprašanju, tega ne vemo. Da bi pa bil v tem vprašanju praktičen strokovnjak, o tem po vsej pravici dvomimo, ker v Srbiji nikdar ni bilo istinite ljudske samouprave. Neresnično pa je, da bil bil Kosta Timotijevič kot poročevalec najliberalnejše pristal na vsak predlog za široko samoupravo. Timotijevič je sprejel samo to, kar je odločila radikalsko-demokratska koalicija, predloge opozicije za široko samoupravo pa je z najliberalnejšo ozkosrčnostjo dosledno odklanjal. Zato je ljudska samouprava v tem zakonu izpadla tako ozka, da smatra demokratska stranka pod vodstvom dr. Voja Marinkoviča za potrebno, delokrog ljudske samouprave izdatno razširiti.

Dr. Kukovec tudi omenja poslanca dr. Hohnjeca in njegovo kritiko o delovanju srezkega (okrajnega) načelnika. Dr. Hohnjec je kritiziral ne samo delokrog srezkega načelnika, marveč tudi institucijo velikih županov in sploh vse določbe zakona. Da bodo opombe popolnejše, bomo navedli nekatere besede, ki jih je poslanec dr. Hohnjec govoril v zakonodavnem odboru v razpravi o zakonih v državni upravi in ljudski samoupravi.

O instituciji velikega župana je dr. Hohnjec na seji 7. marca 1922 med drugim rekel naslednje: «Veliki župan, ki ga vidovdanska ustava opredeljuje, kot vrhovnega starešina občne državne administracije v oblasti, je po členu 3 zakonskega načrta o občni upravi osebnostno odgovoren za vršenje poslov. Pa komu je odgovoren za svoje poslovanje? Odgovoren je samo ministru, ne pa narodu, ki prebiva v tisti oblasti. Veliki župan ni odvisen od ljudstva, ki stanuje v oblasti in ki je poslalo svoje zastopnike v oblastno skupščino. Pri postavljanju velikega župana ljudstvo v pokrajini nima

pravice, da po svojih zastopnikih izreče svoje mnenje, in svoje zahteve. Nima pravice terno-predloga, tudi nasveta ne. Ljudstvo se ne vpraša, ker nima ničesar govoriti. Velikega župana postavlja minister notranjih zadev, odnosno ministrski svet po njegovem predlogu. Lepa samouprava! Kakor se pri postavljanju velikega župana ne jemlje v obzir ljudstvo in njegovo pravo, tako se tudi velikemu županu pri izvrševanju poslov ni treba ozirati na pokrajinsko skupščino kot predstavništvo naroda. V to, kako se vrši v pokrajini državna administracija, se pokrajinsko ljudsko zastopstvo ne sme mešati! Vladni načrt priporoča velikemu županu, da v važnejših stvareh lokalnega značaja zasliši pokrajinski odbor ali zahteva njegovo mišljenje. Vladni zakonotvorci pa so pozabili velikemu županu naložiti dolžnost, da mora ne samo zaslišati, marveč tudi izpolniti upravičene ljudske zahteve. Naredbe pokrajinske skupščine, kojih predmet je že itak omejen, da se ne smejo nanašati na vzdrževanje javnega miru in reda, javne varnosti in javne morale, proglašajo ne predsednik skupščine, marveč veliki župan. Njegovi volji je prepuščeno, da jih ne proglasi. On podaljšuje stari budžet že za leto dni, ako skupščina v rednem pozivu ni rešila budžeta.

O «široki samoupravi», ki jo zakon obeta ljudstvu, se je poslanec dr. Hohnjec v seji zakonodavnega odbora 11. marca 1922 tako izrazil: «Kar se tukaj predlaga kot predmet pokrajinske in okrajne samouprave, je tako daleč od prave in istinite samouprave, kakor nebo od zemlje. To ni nobena samouprava, marveč naravnost negacija (zanikanje) samoupravnega principa. Kar se prepušča narodu v samoupravo, je nekaj tako samoposebi umevnega, da to vsakemu človeku ali skupini ljudi pripada povse naravno, brez vsakega zakonskega pooblaščenja. Kdor ima denar, ta more sam ali v zvezi z drugimi graditi ceste, mostove, železne ceste, pospeševati poljedelstvo in vse panoge narodnega gospodarstva, brigati se za socialne naloge, za napredek prosvete itd. Za to ni treba nobenega pooblastila, nobene milosti od zgoraj (iz državne centrale), zato zadostuje razum, dobra volja in materialna sredstva. Take stvari navajati kot predmet samouprave, je ne samo nepotrebno, marveč tudi naravnost smešno. Narod hoče svoje razmere, javne, politične, gospodarske in kulturne v občini, v okraju, v pokrajini sam upravljati po svojih zastopnikih, katerim je pri volitvah poveril svoje zaupanje. Po preizkušenem in izpodbudnem zgledu avtonomistično ali federativno organiziranih držav se je ravnal Jugoslovanski klub, ko je v svojem ustavnem predlogu kot predmet samouprave upredelil te stvari: notranje posle, trgovino in obrt, javna dela, šume in rude, poljedelstvo, agrarno reformo, prehrano, prosveto in vero, narodno zdravje socialno politiko, pravosodje in finance. Mi smo uverjeni, da naš ustavni načrt daje državi, kar je državnega, pa tudi narodu, kar je narodovega. Od vlade predloženi zakonski načrt pa daje državni centralizaciji preveč, veliko preveč, narodu in njegovi odločitvi pa premalo, skoro nič. Stojč na tem stališču Jugoslovanski klub protestira zoper parcelacijo Hrvatske in Slovenije ter obsoja predloženi zakonski načrt o samoupravi, ki ni nič drugega, kot pesek v oči nepoučenim ljudem in frivolna igra z ljudskimi pravicami.»

Navedene besede naj zadostujejo v osvetljenje one samouprave, ki so jo radikalno-samostojno-demokratski centralizatorji uzakonili ter jo sedaj hočejo praktično izvesti, in ob enem kot dokaz, da je Slovenska ljudska stranka to «široko» ljudsko samoupravo vedno odločno odklanjala ter jo tudi sedaj odklanja.

Politični položaj.

Po sporazumu z Italijo. Na ministrski seji se je sklenilo, da se predloži načrt konvencije in besedilo sporazuma radikalnemu klubu. Tako nadomestuje klub ene stranke cel parlament, ob tej gorostasnosti se pa še znajdejo neki skoncentrirani naprednjaki v Sloveniji, ki pravijo, da je sporazum «delo vsega naroda». Izgleda, da bo Pašič samo ministra dr. Ninčiča poslal podpisat pogodbo. Ko so Ninčiča vprašali, kaj je sedaj z avtonomno reško vlado Zanelle, so dobili za odgovor, da naša vlada o tem nič ne ve. Ninčič je dejal, da ta vlada od naše še ni bila priznana in da torej niso potrebni nobeni obziri. — Od sprva napovedanega sporazuma in pogodbe pa vsak dan odpade kaka točka. — Danes je gotovo samo to, da Italija zaseda Reko in da bomo morali z Italijani najbrž deliti tudi Baroš.

Vojni proračun in sporazum z Italijo. Vojni proračun naše države je dozdaj požiral ogromen del naših dohodkov. Za vojsko in mornarico trošimo 2 milijardi 39.001.416 dinarjev 40 par, za socialno politiko pa 361 milijonov, 248.220 dinarjev 35 par, za kmetijstvo pa celo samo 200.304.568 dinarjev 36 par. V opravičevanje tega se je vlada sklicevala vedno na to, da smo ogroženi od Bolgarije, Madžarske, Avstrije itd. Po pogodbi z

Italijo smo te nevarnosti precej rešeni in lahko vojni budžet znižamo vsaj za 50 odstotkov, ker nas bo v slučaju potrebe podpiral — gospod Mussolini. Zato lahko pričakujemo, da se bo položaj našega bednega uradništva vsaj za 30 odstotkov izboljšal. Ali pa smo morebiti zdaj primorani vzdrževati tako veliko armado — radi Italije? To so zanimiva vprašanja in opozicija jih bo stavila vladi.

Uradniške redukcije na Hrvatskem. Na Hrvatskem je reducirano veliko število uradnikov, ostale pa menda razpošljejo po Makedoniji tako dolgo, da se sami zahvalijo za službo. Redukcija v oddelku za notranje zadeve zagrebške pokrajinske uprave je izvršena na podlagi predlogov, ki jih je stavil vodja tega oddelka radikal dr. Gojkovič. Ta je sestavil imenik onih, ki bi naj se reducirali in v tem imeniku je za vsakega poedinca navedel tudi razloge za njegovo redukcijo. Predlagal je, naj se predvsem reducirajo vsi uradniki neradikalni, bodisi Hrvati ali Srbi. Pri vsakem imenu je dostavil še kako opazko političnega značaja: ene je označil kot demokrate, druge kot republikance, tretje kot italijanaše, karliste itd.

Blok narodnih manjšin. Vojvodinski Madžari so zelo ljubosumni na Nemce, ker so si umeli ustvariti v parlamentu nad vse ugoden položaj s pomaganjem radikalne vlade, dasi vseh ugodnosti niso znali izkoristiti. Sedaj madžarski listi propagirajo, da bi vse narodnostne manjšine v državi ustanovile skupen blok, v katerega bi šli tudi Nemci, ker so dosedaj imeli precej slabe skušnje z radikali. Tak blok bi užival v parlamentu čisto drugo spoštovanje ter bi lahko mnogo dosegel za korist narodnih manjšin. Na ta madžarski predlog so nemški listi v Vojvodini izjavili, da bi tak blok tudi Nemcem zelo ugajal. Radikali še niso dosedaj označili svojega stališča v tej nameri, verjetno pa je, da so ji naklonjeni, ker bi potem imeli v parlamentu zelo močno zaslombo, s katero bi se dalo dobro mešetari.

Francoski krediti.

Francoska valuta je začela zadnji čas naglo padati in dunajski listi primerjajo in razmotrivajo sedaj: krona, marka, frank. — Pri tem je seveda mnogo želja nemškega šovinizma, da bi se frank kolikor mogoče približal usodi krone in marke, resna in pomembna je pa na vsak način ugotovitev, katero smo čitali te dni v dunajskem listu «Der Tag». Ta list izvaja, da mora vsaka država nositi in plačati usodepolne posledice svoje politike. Nemčija nosi in odplačuje s propadanjem svoje valute in vrednosti svojega dela nekdanji militarizem, Avstrija kot dedič nekdanje avstro-ogrške monarhije nosi enake posledice vojne napovedi Srbiji in sedaj je na vrsti Francija, da tudi ona plača ter se pokori za svoje želje in nakane po francoski hegemoniji v Evropi.

To jn na vsak način dobra ugotovitev, ki se uresničuje baš sedaj v padcu francoske valute, če tudi ni vzroka za primerjavanje franka z usodo marke in krone. Na Dunaju so nadalje tudi prišli do zaključka, da je denarna borza postala sedaj nepristranski sodnik in presojevalec politike evropskih držav. To je na videz res, v resnici in bistvu je pa to nemogoče, ker so borzjanci pri vsej svoji stvarnosti vendarle tekmeči in špekulanti ter na svoj način odvisni od politike. Vrh tega pa tudi na borzi velja državna razdelitev na «zmagovalce» in «premagance» in za to se pot franka nikdar ne da primerjati z marko in krono.

Neobhodno potrebna stvarnost v denarnem svetu pa vendarle pri vsem tem deli države na upniške in dolžniške in zelo slabo je, če se dolžniška država posebno postavlja kot da bi bila upniška in še kaj več. To napako je zagrešila Francija pod sedanjo vlado. Na eni strani ima silne dolgove napram Ameriki in Angliji, na drugi strani pa radodarno in širokopotezno posojuje svojim zaveznikom, ali bolje rečeno onim državam, katere bi rada popolnoma priklenila na sebe, a pri tem nima niti pravih uspehov.

Danes zamerjajo do malega vsa važna angleška in ameriška glasila Franciji, da ima velike kredite in posojila za oboroževanje držav, ki so kolikor toliko pod njenim vplivom, a nima prav nobenih sredstev za odplačevanje medvojnih dolgov z vednim izgovorom, da se bo to že plačalo, kadar Nemčija izpolni naložena odplačila ali bolje rečeno — kontribucije. Dolgo časa je bilo razumljivo, da je svet verjel Franciji kot najbolj prizadeti in kot najbližjemu mejašu Nemčije, koliko sploh Nemčija lahko plača, sedaj se pa svet spominja na to, da je prazprav Francija sama cenila plačilno moč Nemčije ter ni dopuščala, da bi tudi drugi odločali o tem, koliko in pod katerimi okolnostmi lahko Nemčija plačuje.

Ko so bili v francoski zbornici stavljeni na dnevni red krediti za oboroževanje Poljske, Rumunije in Jugoslavije, se je oglašila tudi opozicija proti sedanji fran-

soski vladi, ki je iznesla še hujše pomisleke in očitana. Vprašalo se je: kako in čemu posojevati, ko pa nimamo s čim vračevati, ko naše uradništvo trpi pomanjkanje in ko se vsepovsod vedno bolj občuti silna draginja? — Vlada je odgovorila, da rabi Francija zaveznike za vsako ceno in da je za njo koristno, če so zavezniki zelo militaristični in bojoviti, da to radi tega njej ne bo treba. Opozicija je nadalje še dokazovala, da mihi vlada v prvi vrsti na francosko vojno industrijo, kateri hoče oskrbeti zasuk in profit, ker bodo Jugoslavija, Rumunija in Poljska samo tam tako kupovale na račun posojila, kakor bo francoska vladna komisija dovolila. Francoski vladni zagovor je bil za vsako posojilo enak: da se povspeši oboroževanje in da se vzdigne francoski ugled v državi (v Poljski, Rumuniji in Jugoslaviji). S to francosko vladno izjavo se še danes prav močno bavijo angleški in ameriški listi, ki uvidevajo že dolgo, da pomeni taka militaristična politika nevarnost za celi svet.

Angleški listi zlasti sedaj, ko se več ali manj orientirajo po delavski stranki, posebno grajajo francosko politiko, da na tak način goji in pospešuje militarizem, ko bi vendar morala videti, da si s tem ne pridobiva simpatij za francosko nacijo, ki je zastopana vendar tudi v sedanji opoziciji. Zunanji svet, zlasti Angleži vendar znajo proučevati razpoloženje narodov in tako tudi vedo, da «simpatije za Francijo» ne nastanejo radi in potem tega, če da francoska vlada tej ali oni vladi kredite za vojsko in za orožje.

Kakor pri nas, tako so tudi drugod vneti militaristi samo oni, ki so trdno prepričani, da v slučaju vojne ne samo nič ne izgubijo, ampak, da celo pridobijo. Francija si je pri nas z oboroževalnim posojilom pridobila popolne simpatije pri višjih srbskih oficirjih, ki se nadajo, da bodo pri vedno večji vojski čimpreje generali, a to je tudi vse. Tako bo tudi v Poljski in Rumuniji in svetu mora postati jasno, da si Francija išče simpatije na neprikladne načine ter pri neprikladnih ljudeh in slojih.

Par new-yorških listov je že konstatiralo, kako trdovratno in vztrajno zasleduje Francija cilje svoje hegemonije v Evropi. Amerika ne bi nasprotovala, če bi se ta politika izvajala v smeri miru in trgovine, ni pa dvoma, da služi ta politika predvsem militarističnim svrhnam. Francija trdi, da se mora zavarovati pred novo vojno z Nemčijo. Z ozirom na sedanjo slabost Nemčije in na delež, ki ga ima Francija pri povzročitvi tega stanja, je pa jasno, da hoče Francija danes uresničiti one imperijalistične cilje, po katerih je Nemčija leta 1914 zamanj stremela. Na zborovanju veleindustrijalcev in bankirjev v Washingtonu je dejal Hoover, da se smejo preostanki ameriškega kapitala porabljeni samo v produktivne svrhe in da so posojila v vojaške svrhe gospodarstvu zelo škodljiva. Predsednik trustov Alvin Krech je še pristavil, da ni dvoma, da bo končno tudi Amerika sodelovala pri kreditiranju v konstruktivne svrhe evropskih držav, ne da pa ničesar, če se posojila porabljajo za vzdrževanje velikih armad.

Pri takem razpoloženju v Ameriki in Angliji mora francoska vlada pač misliti na to, da padanje valute ne zaustavijo samo posebne devizne odredbe, temveč v prvi vrsti taka politika, ki tudi drugim zmagovalcem ni v spodniko.

Po svetu.

Oficirske izmenjave v armadah Male antante. Češki listi poročajo, da bo češki vojski začasno pridruženo več srbskih oficirjev in istotako tudi rumunskih. Iz tega se da sklepati, da so resnične vesti o francoski reorganizaciji armad Male antante in o nadzorstvu francoskega generalštaba, ki se bo kot vrhovno poveljstvo oborožene sile Male antante nastanil v Pragi.

Bolgari in sporazum med SHS in Italijo. Listi prinašajo naslednjo izjavo aktivnega in važnega bolgarskega politika: Na mene osebno dela ta sporazum vtis, da Italija, ki se že pet let trudi in poskuša, da si pribori vlogo nekakega svetovnega albanske države, postaja s tem sporazumom direktno zainteresirana sila na Balkanu. Italija se s tem sporazumom ni vrinila samo v srbske zadeve, ampak si je zagotovila tudi svobodne roke v Albaniji. Jaz osebno simpatiziram z Italijo in razumem italijansko politiko. Če ta sporazum ne bo nasprotoval interesom celokupnosti, ga moramo mi le srčno pozdraviti.

Izjave angleških državnikov. V razpravi o prestolnem govoru nastopajo govorniki vseh treh strank. — Macdonald je izjavil v spodnji zbornici, da so današnje razmere v srednji Evropi podobne onim leta 1812. Vlada, ki je dopustila, da se take razmere razvijajo, ne zasluže naše podpore. — Tudi lord Grey je v lordski zbornici priznal, da se Evropa ne nahaja v posebno rožnatem položaju. Evropa hodi ista pota, kakor pred vojno, kar pa ne more roditi dobrega konca. Edina rešitev za Evropo je, da omeji svoje oboroževanje in svojo oboroženo moč uporablja le v skladu z načeli Društva narodov. Dalje je izjavil lord Grey, da se morebitne bodoče delavske vlade ne boji in da nima nikakih predsodkov proti njej, ker je prepričan, da bo v zunanji politiki tudi delavska stranka zastopala samo angleške interese. Težave za sporazum med Francijo in Anglijo so ogromne. Sedanja francoska politika mora privedi do pogube. Francija se ne prebata oborožuje in zahteva oboroževanje tudi od svojih zaveznikov. Toda z oboroževanjem si Francija svoje varnosti ne bo zagotovila. Govor Lloyd Georgeja na seji spodnje zbornice je bil en sam velik napad na dosedanjo vladno politiko. Posebno ostro je prijel vladno zaradi njene popustljivosti Francozom v Porubarju in je izjavil glede vpra-

šanja separatistov v Nemčiji, da vsak, kdor podpira separatiste, sam krši mirovno pogodbo. Izjavil je med drugim, da bo morala vsaka vlada, katerakoli pride na krmilo, pokazati v vodstvu državnih poslov toliko avtoritete napram zunanjemu svetu, kakor jo veliko-britanski imperij zasluži.

Senzacionalne vesti iz Rusije. Helsingfora in Pariza se že več dni širijo vesti, da se je ruski vojni komisar Trocki sprl s centralnim izvršnim odborom in da pripravlja preokrat na desno ali pa svojo vojaško diktaturo v Rusiji. Zadnja poročila celo trdijo, da je hotelo revolucionarno sodišče ali «črezvijačka» Trockega aretirati, da se je ta pred aretacijo umaknil v svoj oklopni vlak. — Vse te vesti so pa zelo nejasne in ker se je rusko revolucijo obdajalo s toliko lažmi, je treba vse to sprejeti z največjo rezervo.

Dnevne novice.

OPASNO GIBANJE SLOVENSkih ZELEZNICARJEV.

Slovenski železničarji so dobili zadnje poviške svojih plač leta 1920, ko je vodil železniško ministrstvo dr. A. Korošec. S padcem Protič-Koroščeve vlade v avgustu leta 1920 se začela trnjeva pot za železničarje, ki pelje neprestano navzgor v gmotno propast ne le železniškega delavstva in poduradništva, marveč tudi uradništva. Slovenske železničarje so prestavljali na Hrvatsko in Slavonijo. Družine so ostale v Sloveniji, živ krst pa se ni zmenil za to, da bi se prizadetim izplačale oodiade za dvojno gospodinjstvo. Draginja je rastla, plače in mezde so ostale. Promet je šepal, osobe je strahalo in gladu umiralo, nadure pa so odgovorni činitelji plačevali sramotno nizko. Gibati so se začele strokovne organizacije železničarjev, ustanavljali so se akcijski odbori, vršili protestni shodi, intervencije, en-kete, predlagale so se vladi dobre službene pragmatike, — nič, vse zastoj. vladajoči mogotci so 3. avgusta leta 1921 odgovorili z zakonom o zaščiti države, s katerim so oropali železničarje zadnjega obrambnega sredstva: možnosti stavke. Letos pa je vrgla reakcionarna radikalna vlada med svet nesmisel zakona o drž. prometnem osebju, železničarski službeni red, ki stavlja celokupno jugoslovansko železničarstvo za tri leta na razpoloženje, ki uvaja sistem partizansko-nasilnega prezdoljenja penzioniranja vladi neljubih oseb in ki daje vsakokratni velesrbski vladi možnost, da si politično usužnjiti v strankarske svrhe vse, ki bi sicer morali ostati v službi splošnosti. Tisti malenkostni poviški službenih prejemkov po novi pragmatiki, ki jih bodo železničarji deležni Bog ve kdaj, niti oddaleč ne odtehtajo tistih splošnih pravic, ki so jih z novim zakonom od 1. oktobra 1923 izgubili.

Celokupno slovensko železničarstvo dobro ve, da je obglavljeno. Išče krivce in jih je tudi našlo: V pomanjkljivosti dosedanjih železničarskih strokovnih organizacijah naj baje tiče ti škodljivci. In iz te miselnosti so železničarji začeli iskati za svoj stan novega zdravniškega izvedenca: Hodijo okrog in propagirajo misel, naj bi se dosedanje organizacije preosnovala v tem smislu, da bi se železničarji strokovno organizirali po posameznih kategorijah, kot jih je poklical v življenje zakon o drž. prometnem osebju od 1. okt. 1923.

Ta načrt sicer ni tako popolnoma brez nič. Je pa silno opasen, ker bi utegnil vzeti železničarjem tisto centralistično enotnost, ki jo morajo delavske strokovne bojne organizacije nujno imeti; na drugi strani pa bi ta sistem ustvaril opasno možnost, da bodo vlastodržci izigrali kategorijo proti kategoriji!

Če sistem današnjih strokovnih organizacij šepa, je morda potrebna taka ali druga operacija, vsekakor pa se moramo vzdržati novih organizacij toliko časa, dokler ne dobimo absolutnega jamstva, da bo nov sistem boljši od dosedanjega. Iz teh razlogov bi veljalo: Fantje, premislimo do dna, kaj hočemo!

Dobro informirano zunanje ministrstvo. Znana stvar je, da je naše zunanje ministrstvo skoro vedno zadnje, če je treba izvedeti važne stvari, ki se tičejo naše države, da pa je tako slabo informirano, da celo ne pozna tujih konzulov v naši državi, tega si pa nihče ne bi mislil. Na zadnji dvorski ples je bil pozvan kot švicarski konzul g. Fegali Heinrich, ki pa ni švicarski konzul, ampak norveški. Švicarski konzul je bil gospod Fegali Kristjan, ki pa je umrl že leta 1922. Sedanji predstavniki Švice v Beogradu je gospod Moreti, ki pa vobče ni dobil povabila.

Novi matični listi. Sliši se, da namerava škofijstvo izdati nove formularje za krstne, poročne in mrtvaške liste. Krstni listi bi imeli posebno rubriko za vpis opomb o sv. birmi, redovni obljubi, poroki in mašniškem posvečenju. Nove tiskovine bi se torej popolnoma ujemale z določbami novega cerkvenega zakonika in bi v resnici podajale v izpiskih popolno podobo matičnih knjig. S tem bi pa tudi odpadli dosedaj običajni samski listi. Saj njihovo besedilo itak ne odgovarja več zakonskim določbam, kajti podlaga za samski list ni več «popraševanje pri sorodnikih», kakor pravi starinsko besedilo, ampak rojstna knjiga in njena rubrika za zaznambo poroke. Samski list bi moral imeti dandanes nekako sledeče besedilo: «Na podlagi krstne knjige zv. . . . str. . . . se izpričuje, da je tam zaznamovana in dne rojena oseba J. J. samskega stanu.» Voditelji matičnih knjig pa lahko že zdaj uporabijo krstni list ob enem kot samski list, s tem namreč, da si napravijo na dosedanji tiskovini rubriko (n. pr. pod očetovim in maternim imenom) za vpis gorej imenovanih četvernih opomb. S tem bodo marsikateremu že-

nitno vrlo dobro ustregli, ker mu bodo prihranili nepotrebno visoko takso za samski list. Iz tega je pa tudi razvidno, kako važna je zahteva dekreta «Ne temere», da se naj takoj po izvršeni poroki obvesti rojstna župnija natančno in z vsemi potrebnimi podatki, da je tam rojena oseba sklenila sv. zakon.

Podružnica Protituberkulozne lige se je ustanovila v Sv. Jurju v Slov. gor. Začasni odbor sestaje iz gg.: predsednik Breznar Franjo, posestnik v Partinju, blagajnik Krajnc Josip, gostilničar, tajnik Cujnik Mirko, učitelj ter Ferline Josip, posestnik v Partinju in Raškarič Peter iz Gasteraja. Med drugim se je ustanovil poseben odsek za podporo ubogih šolarjev, ki že pridno deluje. Razdelilo se je tudi že nekaj obleke najpotrebnejšim in je oskrbovanih nekaj otrok s toplo juho po zimi. V letu 1923 se je priglasilo 140 članov in okoli 60 dobrotnikov, število članov in podpornikov pa lepo narašča tudi po novem letu. Odbor se zahvaljuje vsem, ki so s sodelovanjem in z darovi pomagali ustanoviti podružnico.

Popolnoma proti odredbi ministrstva za uk in bogočastje. Iz Mozirja poročajo: minister za uk in bogočastje je izdal hvalevredno naredbo, katera izrecno prepoveduje učiteljsvu razredno učiteljske službe še zasedati druga plačana mesta. Vsako postransko poslovanje učitelja samo ovira v izvrševanju njegove poklicne službe. Naš mozirski šolski vodja pa dela ravno nasprotno, kakor zapoveduje gospod minister. Mi Mozirčani smo namreč mnenja, da je učitelj predvsem za to pri nas, da se briga za šolo, ne pa, da je v prvi vrsti politik in povrh še nosilec posebne kandidatne liste. Nadalje se tudi Mozirčani čudimo, kako zamore ta naš šolski vodja poleg šolnikovanja in politike upravljati še službe takih mest, na katerih so bile pred njim nameščene po 2 do 3 osebe. Tako na primer je imela Gornjesavinjska posojilnica v Mozirju do leta 1916 svojega stalnega tajnika. Po tajnikovi smrti si je prisvojil to mesto gospod šolski vodja in fungira kot blagajnik. Posojilnica ima vsak četrtek uradni dan, ako je ta dan praznik, pa v sredo. Poslovanja posojilnice nočemo prebrskavati, ker se to vrši baš v času, ko imajo učitelji šole prost dan. Gospod šolski vodja pa ni samo tajnik v posojilnici, ampak tudi tajnik okoliške občine Mozirje. Za to obično sta dva uradna dneva: četrtek in nedelja. Res čudež je, kako se gospod šolski vodja vsak četrtek razcepi na dve tajniški celoti in če je sredo in šoloobvezni dan celo na — tri. Mnogoličnost g. vodje pa še ni konec. On je tudi privatni tajnik trgovcev in gostilničarjev, tajnik mozirske požarne brambe in krčmarske zadruge. Nadalje drži v svoji posesti več častnih mest: je na primer predsednik Čitalnice, načelnik Kmet. podružnice, bivši odbornik in novi kandidat ter nositelj liste za tržke občinske volitve. In ravno radi teh naštetih časti šteje g. voditelja tudi mozirsko društvo sv. Huberta med svoje ne vedno samo nedeljske častilce. Iz omenjenih vzrokov je postal gospod vodja presneto samooblasten. Pregradil je šolsko drvarnico v svinjake, šolsko drevesnico je izkopal in vse to njegovo paševanje gleda s slepim očesom krajni šolski svet. A tako ne bo šlo dalje Mozirčani, ki pošiljamo svojo deco v šolo, nočemo več gledati paševanja g. voditelja, ampak hočemo imeti red v šoli in pouk od učiteljev, ki so res učitelji, ne pa šapirografi. Z ozirom na dobrobit naše mladine smo bili tokrat primorani javnosti pojasniti, kako je naš šolski vodja vse drugo samo — voditelj šole in učitelj otrok ne!

Zabavni večer v Mozirju. Zadnjo nedeljo so naši lovci imeli pri Matiju Goričarju kot najemniku lova zabavni večer. Pilo in jedlo ter plesalo se je do zgodaj zjutraj. Hudobni jeziki govorijo, da bodoči župan ima izjeme ter ni treba podaljšanja policijske ure ter licence. Ali je imel Sprik dopust? Kaj poreče k temu politična oblast? Kaj pa gerentstvo?

Ponarejevalci 10 dinarskih bankovcev. Policija je v aferi ponarejevanja bankovcev za 10 dinarjev zaprla vsega skupaj 23 oseb, katere so predane sodišču v Beogradu, ki vodi nadaljno preiskavo. 11 oseb je sodišče že moralo izpustiti radi pomanjkanja dokazov. Ostali so priznali svoje delovanje. Policija je bila prvotno mnenja, da je bil vodja družbe Ignac Zupanič, sedaj pa se je ugotovilo, da je ustanovitelj in glavni vodja družbe neki Anton Godin, katerega policijska še zasleduje. Domnevajo, da je ta družba ponarejala tudi italijanske 100 lirske bankovce. Pri ponarejevalcih je policijska dobila za 120.000 dinarjev ponarejenih bankovcev, katere sedaj čuva Narodna banka.

Obsodba nevarnega tatu. V Zagrebu je bil te dni obsojen zelo nevaren vlomilec, znani Ahmed Cvorak. Cvorak je star 27 let, po poklicu je trgovski pomočnik, kradel je največ v Zagrebu, pa tudi po drugih večjih mestih ga policijska pozna. V Zagrebu je kradel neverjetno drzno. Pri belem dnevu opoldne je vlomil v več trgovin ter odnesel iz njih denar in vrednostne stvari. Ko so ga nazadnje zaprli, je zbolel ter bil prepeljan v bolnico za zločince. Od tu je poskušal beg, policijska pa ga je z veliko težavo ujela po dolgem in težavnem pogonu po strehah, pri čemer se je streljalo na obeh straneh. Cvorak je pokradel samo v Zagrebu denarja in dragocenosti v vrednosti več milijonov dinarjev, kar je sodnija tudi uvaževala ter ga obsodila na 15 let težke ječe.

Roparji, vlomilci in tolovaji nimajo več sreče. — Poročali smo že o aretaciji slavonskega hajduka Čaruge, katerega sedaj zaslišujejo v Osijeku. Zasliševanje prehaja v podrobnosti. Čaruga priznava tudi vse tolovajske malenkosti, katerih se niti več ne spominja. V preiskovalni dvorani so postavili pred Čarugo celo njegovega očeta, ki je starec in pogled na lastnega starostnega očeta je Čarugo ganil. Tolovaj sam je izjavil, da je njegov oče siromak, katerega izrablja njegova druga

žena in ravno to nečloveško postopanje Čarugove matere z očetom je odgnalo od doma njega samega in ga pognalo na razbojniško pot. Tudi večina Čarugih pajdasev je že pod ključem. Tržaška policija je prijela istrskega bandita Collariga. Rodom je ta tolovaj iz Pulja in sicer je rojen leta 1900. Leta 1915 je začel tolovajski posel. Med vojno se je klatil po Avstriji in po Madžarskem. Leta 1917 je kradel v Lipnici in bil obsojen na pet let ječe. Kazen bi bil moral presedeti v mariborski kaznilnici, a je bil po tedanji amnestiji izpuščen. Pozneje je bil v Pulju obsojen na 22 mesecev in leta 1921 je pobegnil iz zaporev v Rovinju. Ropal je na to po Trstu, Pulju, Julijski krajini in je bil te dni aretiran v tržaškem kinu. Collarig je robustne postave in nepopisno drzen in hladnokrven.

Dekle, ali že veš, kako se naroči «Vigred», dekliški list — tvoje glasilo? Če ne veš, čuj in nauči se! Kupi si poštno dopisnico za 2 kroni in napiši na naslovno stran: Upravništvo «Vigred», Ljubljana, Ljudski dom. Na zadnji stran pa tole: Naročam «Vigred» — dodaj pa svoj natančni naslov. Tako izpolnjeno dopisnico vrzi v poštni nabiralnik in počakaj dva, tri dni. Prišla bo pošta in ti bo prinesla «Vigred», tako lepo in cvetočo, da boš za res vesela. V njej bo našla polno poučnega in zanimivega branja, pa kmalu tudi navodila za ženska ročna dela. Poleg tega bo našla v njej poštne položnice, na katero boš napisala tistih par potrebnih besed, priložila boš 25 dinarjev za vse leto (ali pa 12,50 dinarjev za pol leta) in vse skupaj spet dala na pošto. Potem nimaš nobenih najmanjših sitnosti več, pač pa mnogo veselja in srečne zadovoljnosti, ker se bo vsak mesec povrnila «Vigred» v tvoj vrtec. — Čemu se torej še obotavljaš?

Dohodnina. Glasom opozorila Trgovske in obrtne zbornice za Slovenijo poteče rok za vložitev napovedi za dohodnino koncem februarja t. l. Do tega roka mora vsakdo, kdor že plačuje dohodnino vložiti napoved iz lastnega nagiba, da se izogne zamudnim posledicam § 205. zakona o osebnih davkih. Za sestavo je nujno potrebna knjiga: Zun, Dohodnina. Lahko umljiva, s praktičnimi vzorci opremljena bo olajšala delo in prihranila marsikaj na davčnih izdatkih. Knjiga velja 10 dinarjev in se dobi v Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani.

Iz Ptuja.

† O. Lenart Vaupotič. Veličasten sprevod je videlo mesto Ptuj zadnji ponedeljek, župnika sv. Petra in Pavla je spremljala na zadnjem potu svojega bivšega oskrbnika in skrbnega duhovnega vodnika, očeta Lenarta Vaupotiča. Rojen v Ormožu dne 22. februarja 1867 je bil v mašnika posvečen leta 1892 in je isti dan s svojim bratom Matijo Vaupotičem pel Bogu prvo sv. mašo, on kot sin sv. Frančiška, brat pa kot duhovnik lavantinske škofije. Večji del svojega življenja je pokojni oče Lenart preživel v Ptuj ali vsaj v bližini Ptuja. Dolgo vrsto let je bil namreč tukaj kaplan in katehet na okoliški deški in dekliški šoli; obenem se je udeleževal marljivo in neustrašeno tudi dela na narodnem polju. Bil je več let odbornik Čitalnice in narodnega društva «Pozor» in predsednik podružnice sv. Cirila in Metoda. Po odhodu zaslužnega očeta gvardijana Alfonza v Gradec mu je redovno predstojništvo poverilo vodstvo redovne hiše in obširne župnije sv. Petra in Pavla. Niso bili ravno rožnati časi, ko je pokojni oče Lenart prevzel svojo težavno in odgovornost polno službo; toda z ognjem in navdušenostjo mladega, krepkega delavca se je lotil svojega poklica in še zdaj se vidi v samostanu sadovi njegovega delovanja. Odlikoval ga je zlasti fin estetski čut, ljubil je red, harmonijo, lepoto, veličastvo — in vse je skušal udejstviti doma, v cerkvi, v pisarni in na zunaj. Kot enako skrbnega in navdušenega delavca ga najdemo nekoliko let pozneje pri lepi Sv. Trojici v Halozah. Tam si je postavil veličasten spomenik svoje delavnosti v prekrasno prenovljenem župnišču. Vpeljal je tudi pri Sv. Trojici na novo Marijino družbo, olupsal podružnico sv. Duha in tam oskrbel nove stopnice. Še zdaj se spominjajo trojiške Haloze z največjo udanostjo in hvaležnostjo svojega preskrbnega voditelja in oskrbnika, takrat pa so vriskala veselja mehkočutna haloška srca, ko je ljudstvo gledalo v cerkvi prej nepoznano lepoto bogoslužja, slišalo navdušene govore, občudovalo prekrasno petje, zrla novo življenje povsod v cerkvi in zunaj cerkve; oživljajoče srce in središče vsega je bil pokojni oče Lenart. — Toda kakor če bi višja sila pretrgala nit življenja, mu je nevarna notranja bolezen nenadoma uničila telesne in deloma tudi duševne moči, oslepel je, ni mogel več hoditi, pešal mu je spomin, pešal ves život. Iskal je pomoči v bolnici, iskal zdravja v Kneippovem zdravilišču v Würshofenu na Bavarskem, toda njegovi dnevi so bili šteti. Da poskusijo skrajno sredstvo, so mu zdravniki v Monakovem že odvzeli eno nogo, da bi ustavili razširjenje strupenih bacilov. Res je okrevljal bolnik na videz in se z novimi upi v srcu vrnil v svojo domovino in nehvaležna Jugoslavija mu je ob vrnitvi pokazala svoje veselje s tem, da mu je hotela carinarica na meji zacariniti celo berglje. Ker za javno delo ni bil več zmožen, se je nastanil v samostanu in tam še pomagal pridno v dušepastirstvu, zlasti je premnogim bil dušni voditelj in spovednik. Prejšnji teden pa se je podal v Maribor obiskat svojo sestro. Nenadoma ga tam napade zopet stara bolezen, v sredo so ga spravili zdravniki v bolnico, a v petek ponoči je nepričakovano izdihnil. V soboto dopoldne ga je šel v Maribor še obiskat g. o. gvardijan iz Ptuja, žal, našel ga je mrtvega. Da zdaj po čiva vsaj med svojimi dragimi, za katere se je trudil toliko let, je č. o. gvardijan velikodušno in z ne malimi

žrtvami oskrbel prevoz pokojnega sobrata v Ptuj, kjer se je vršil v ponedeljek, ob 10. uri dopoldne slovesni pogreb. Nepregledna množica vernikov od blizu in daleč, na čelu okoliška ljudska šola s cenj. učiteljstvom, tretji red, orlovski odsek, številna Marijina družba, vsi z zastavami, samostanski juvenat, 26 duhovnih sobratov, nešteta množica mož in žen, med njimi premnogi bivši učenci in premnoge bivše učenke, so spremljali pokojnega očeta Lenarta na njegovem zadnjem potu. Kondukt je vodil prečastiti g. gvardijan ptujski, ki je opravičil tudi zanj prave darilev, slovo v cerkvi pa je pokojniku govoril č. g. župnik hajdinski. Moški zbor, pri katerem je pokojni oče Lenart nekdanj tako rad pomagal, mu je zapel na grobu v slovo «Blagor mu», mešani cerkveni zbor pa milobno Hladnikovo «Ave Marijo». Naj se pač uresniči sklepne besede te prelepe pesmi, da bi pokojnik, rešen zemeljskih tug in verig, večno peval: Ave, ave Marija! Mi pa mu kličemo: Na svidenje! Na svidenje!

Iz Maribora.

Polmesečno akontacijsko izplačilo delavcem v delavnica južne železnice. Pretekli teden je poslanec Zebot interveniral pri državni upravi južne železnice, naj se delavcem izplačuje mezda zopet polmesečno. Državna uprava je odredila, da mora načelstvo delavnice poslati državni upravi račun, koliko potrebuje denarja za to izplačilo. Načelstvo delavnice je bilo o tem obveščeno no v petek, dne 11. januarja. Dne 15. januarja bi se že moralo vršiti izplačilo. A načelstvo še ni imelo denarja. Delavci so naprosili gospoda poslanca Zebota, da še ponovno urgira izplačilo polmesečne mezde. Dne 16. januarja je poslanec v Ljubljani konferiral z člani drž. uprave gg. Derokom, Hribarjem in Šego. Dobil je obvestilo, da je načelstvo delavnice prepozno poslalo akt za polmesečno izplačilo v Ljubljano. Samo radi tega se že 15. januarja ni izplačalo akontacij. Uspeh intervencije je bil, da je dobilo načelstvo delavnice južne železnice nakazanih takoj 3 milijone 600.000 kron za polmesečno izplačilo. Upamo, da bo za mesec februar načelstvo delavnice pravočasno poslalo državni upravi obvestilo, koliko potrebuje za polmesečno izplačilo denarja. Pri državni upravi so mnenja, da po pravilniku še naprej velja polmesečno akontacijsko izplačilo.

Težno pri Mariboru. Leta 1915 je bivši avstro-ogrski erar odzvel na podlagi določbe vojnodajtvenega zakona iz leta 1912 okoli 20 posestnikom iz Tezna, Razvanja, Razvanja in Maribora zemljo ob progi južne železnice in tam zgradil veliki tir, takozvani premikalni tir. Zemlja meri okoli 16 oralov. Celih devet let je že od tega, a dotični niso dobili ne izplačane ne kupnine ali odškodnine za rekvirirano zemljo in hiše, ne najemnine. Celu davek morajo plačevati že devet let, da sicer imajo železnica na tisti zemlji železniški tir. — Ko je bil minister Pucelj na vladi in je bil neki Konrad Brus tajnik Samostojne, so prizadeti naselili obljubam samostojnežev, da bo Pucelj zadevo uredil. — Ostalo je samo pri obljubah. Nedavno so se Tezenčani obrnili na poslance SLS. Poslanec Zebot je osebno interveniral v Ljubljani pri državni upravi južne železnice in je zahteval nujno rešitev. Stvar stoji sedaj tako, da bo železnica zemljo na novo ekspropriirala. Tozadev ni akt je že odposlan v Beograd. Izplačilo odkupnine se izvrši po novi cenitvi (po sedanjih cenah), prizadetim se izplača zaostala zakupnina in davki za dobo od leta 1918 naprej. Tako je sedaj zadeva brez drage tožbe v ugodnem teku.

S plinom se je smrtno zastrupil. V mariborski moški kaznilnici so našli v četrtek zjutraj mrtvega v samotnem zaporu Turčina Abida Berničanin. Plinova cev je bila odprta in Abid je umrl radi zastrupljenja s plinom. Malodane vsi so mnenja, da ne gre v tem slučaju za samomor, ampak, da je Abid pozabil zapreti plinovo cev in kot Turek sploh ni znal ravnati s plinom in se niti zavedal ni, kako nevaren strup je plin. Abid si je celo pripravil kruh za zajutrak in našli so v celici tudi cigaretni čik. Abid Berničanin je bil iz južnih, hajduških krajev in radi hajdukovanja obsojen na okroglih 15 let.

Veliki župan mariborske oblasti je odpotoval k seji reparacijske komisije v Pariz in odpade radi tega sprejemanje strank za dobo 10 dni.

Opozorjamo ponovno na XI. ljudsko predavanje Prosvetnega kartela v Mariboru, ki bo danes zvečer ob pol osmi uri (ne ob 8. uri, kakor je poročala pomotoma zadnja «Straža») v Lekarniški ulici 6. Predaval bo g. Davorin Zunkovič o zgodovini in nastanku naših krajev imen. Ker bo predmet zanimal vsakogar, posebite predavanje v obilnem številu.

Katoliško izobraževalno društvo v Lajtersbergu ima v nedeljo, dne 20. januarja ob 2. uri popoldne redni občni zbor v prostorih g. Dreisigerja. Odbor prosi, da se društveni občenež zboru polnoštevilno udeležijo.

Društvo državnih policijskih nameščencev v Mariboru ima dne 22. in 23. januarja 1924 ob 18. uri v hotelu Kosovo svoj redni občni zbor s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Poročilo preglednikov računov. 5. Volitev novega podružničnega odbora. 6. Slučajnosti. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor.

Društvo «Samopomoč» prosi za 5 posmrtnic to je 5 din., kateri so zapadli v izplačilo že 1. decembra 1924. V izlozbi trgovine Stolna ulica 5 visi tablica, na kateri bodo zabeleženi društveni oglasi.

Društvo stanovanjskih najemnikov in podnajemnikov za Maribor skliče redni občni zbor za nedeljo, dne 27. januarja t. l. ob 9. uri dopoldne v zakurjeni mali kazinski dvorani. Zbor se vrši po običajnem dnevnem

red. Opozarja se, da je pristop le društvenim članom in le proti društveni izkaznici dovoljen. Kot člani se smatrajo oni, ki so članarino do konca leta 1926 plačali.

Cercle francais. Tekom prvih 6 mesecev t. l. bo imel g. Lucien Tesniere, profesor za francosko literaturo na ljubljanski univerzi v našem krožku 6 predavanj, v katerih bo kratko in pregledno očrtal razvoj francoskega slovstva od začetka do današnjega dne. Prvo predavanje bo v soboto, dne 19. t. m., ob polšestih zvečer v slavnostni dvorani moškega učiteljskega. Vstop je vsakomur prost.

Lepo novoletno darilo dobi vsak stalni odjemalec tvrdke Mastek & Karničnik, Maribor, Glavni trg in to od 1. pa do konca januarja.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy. Prevod Paulus.

88

«Oh — Armand!» je sepnila vsa prestrašena.

«O, ne boj se zanj, ljuba moja!» jo je nežno tolažil. «Ali ti nisem zastavil častne besede, da ga bom rešil —? Armand in Tournay in drugi so varni na krovu «Zore!»

«Kako —? Ne razumem.»

«Stvar je enostavna», je odgovarjal s svojim nekdanjim dremavim, dolgočasnim glasom. «Poslušaj! — Ko sem opazil, da se me tisti Chauvelin drži ko cek kože, sem zasodil, da je najbolje, ako ga vzamem kratkomalo jaz seboj, ne pa da bi on lažil za menoj. Dobro —. K «Blanchardovi koči» sem moral priti, tam me je čakal Armand z begunci. Vedel sem pa, da so vsa pota zastražena in da me bo Chauvelin počakal ali vsaj dal počakati pri koči. Zato ga nisem smel izgubiti iz oči, Blizu njega sem moral ostati. Tam sem najbolje videl, kaj namerava. In povrh sem bil v njegovi bližini najbolj varen. — Izbral sem si vlogo starega Žida. Ali je nisem izvrstno igral?»

Margareta se ni mogla vzdržati nasmeha.

«O — vse preveč izvrstno! Saj si prevaril celo bistro oči ljubeče žene! — Pa kje si dobil obleko in vse druge reči za svojo vlogo? In v takem kratkem času!»

«Le poslušaj! Načrt sem si naredil že seve včeraj popoldan. Srečal sem Rubena Goldstein v Calaisu. Za nekatere zlate mi je prodal tole umazano obleko in druge potrebne reči ter mi obljubil, da ga ne bo na spregled za tisto noč. Povrh mi je posodil še voz in kljuse.»

«Ampak — če bi te bil Chauvelin spoznal! Ostre oči imal!»

«Seveda!» je dejal Percy hladnokrvno. «Potem bi bilo igre konec. Tvegati sem moral. — Pa ni bilo take nevarnosti. Poznam nekoliko ljudi in posebej še prav dobro Francoze. Žida sovražijo, gabi se jim in par metrov si ga držijo od sebe, kadar imajo opravka z njim. To sem vedel. In naredil sem se tako ogabnega, da sem se samemu sebi gabil, kaj še le Chauvelinu.»

«Da — in potem?»

«No — in potem sem dosledno igral svojo vlogo. Sama si bila priča, kako je šlo. Seveda sem moral mnogo prepustiti slučaju in okolščinam. Človek mora zgrabiti srečen slučaj in ga izrabiti! To je navadno bolj nego trdovratno se držati svojih načrtov, ki le prepogosto nič ne računajo z okolščinami. Ko sem čul, kako je Chauvelin zabičeval svojim ljudem, da ga morajo slepo ubogati in paziti edinole na «dolgega Angleža», sem koj spoznal, da mi sreča ponuja roko. Zaupal sem na slepo, leseno pokorščino Chauvelinovih vojakov. — Desgas me je zvezanega vrgel na tla trdo ob koči, vojaki se niso brigali zame. Posrečilo se mi je, po mnogem trudu seveda, da sem si razvezal vezi, svinčnik in papir nosim vedno seboj in naglo sem načečkal kratko obvestilo za Armanda. Pogledal sem krog sebe, nihče me ni opazoval. Zlezal sem k steni, spustil skozi špranjo listič v kočjo in čakal. Naročil sem beguncem, naj tiho odidejo iz kočje in po strmini k morju, vedno na levo k potoku. Tam naj dajo dogovorjeno znamenje in čoln «Zore» bo prišel po nje ter jih odpeljal na krov. Ubogali so dobesedno, na vso srečo zame in zanje. Chauvelinovi ljudje so jih videli, pa bilo jim je naročeno, naj se ne ganejo dokler ne pride «dolgi Anglež». In tudi vojaki so ubogali dobesedno. Niso se genili. Čakal sem pol ure, nato sem se splazil v stran in zapel pesem, ki je povzročila toliko nemira.»

To je bilo vse. Tako preprosto, tako enostavno!

Margareta je glasno občudovala nedosežno drznost in iznajdljivost «Dušice». Sedaj je razumela oboževanje, ki so z njim slavili «Dušico» po vsej Angliji, razumela pa je tudi strah, ki so ga imeli Francozi pred «Dušico».

Pa spomnila se je na milo tarnanje in vpitje ubogega Žida, ki so ga vojaki pretepli.

(Dalje prihodnjič.)

300%

prihranka
nudi
primeroma
ustrijenem potplatu
Palma kavčukov
polpetnik in potplat.

Kuharica se išče za župnišče v Slavoniji z malim gospodarstvom. Župnik Slovenec. Ponudbe na: Župni urad, Crnac, Slavonija. 21

Vesten in trezen kletarski delavec, ki ma lastno stanovanje, katero se zamenja, dobi takoj stalno službo. Dotičnik dobi razen prostega stanovanja primerni del vrta za zelenjavo in določeno količino drv za kurjavo. Vprašati je pri F. Gnilšek, trgovina z vinom, Maribor, Razlagova ulica 25. 56

Dva žagarja, gaterista, 1 cirkularist, le samo dobre moči se sprejmejo. Stanovanje, razsvetljava in kurjava na razpolago. Obrniti se je na: Alojz Ilgo, Fala. 34

Smrekove in borove hlode kupuje stavbenik Ubald Nassimbeni, Maribor, Vrtna ulica 12. Tam se tudi prevzame vsaka množina hlodov za žaganje. 34

Velika izbira sukna za ženine in neveste, tiskovine, platna vseh vrst itd. se dobi po znižanih cenah pri J. Trpin, Maribor, Glavni trg 17. 49 10-1

Lepa, velika, dobro ohranjena preproga, pripravna za cerkev ali podobno, izredno krasna, sveta podoba-relikvija, lep foutel za počitek, luster, pen-delura, po ceni. Slovenska ulica 10, I. nadstr. 50

Krekova posojilnica r. z. z n. z. v Mariboru naznanja, da se vrši redni občni zbor zadruga dne 27. januarja ob pol 11. uri dopoldne, Vetrinjska ulica 16, I. nadstropje, z dnevnim redom: 1. Volitev novega načelstva. 2. Slučajnosti. V slučaju nesklepčnosti se vrši čez pol ure na istem mestu in z istim dnevnim redom drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu navzočih članov ali zastopanih združnikov. — Načelstvo. 51

Pojedina klobas.

— V nedeljo, dne 20. januarja bo v moji gostilni —
«PRI ZELENEM VENCU»

v Mariboru, Danjkova ulica 11 (blizu podofic. šole)
POJEDINA JETRNIH IN PEČENIH KLOBAS.

Obenem koncert. Začetek ob 14. uri. Konec ob 1. uri.
FINI PEKRČAN!

Na obilni obisk prosi Alojzij Schrey, gostilničar.

Pouk za posamezne

v strojepisju, stenografiji, računstvu, knjigovodstvu in dopisju. Začetek dnevno. Traja: 3 do 6 mescev. — Kovač, Maribor, Krekova ulica 6. 16 5-1

V naši tovarni sprejmemo še nadaljnih

100 šivilj

samo spretno žene, katere so že šivale na stroju, se naj javijo v sobotah pri

JUGOSLOVENSKEM LLOYDU D. D.

Ruška c. 45 MARIBOR (Križev dvor)

Na debelo! Na drobno!
Triboveljski premog
stalno v zalogi. Kupuje se najceneje pri

M. Košak, trgovina s premogom.

Naročila se sprejemajo v pisarni Aleksandrova cesta 35 v hiši «Balkan» ali v stanovanju Trubarjeva ulica 11.

Pozor! Novi!

Dostavlja se tudi premog v stanovanja v vrečah po 50 kilogramov.

Lepo stanovanje

si lahko pridobi tisti, ki kupi prtično hišo z vsemi pritlikinami, njivo, vrtom itd. v neposredni bližini Maribora. Kupna cena zelo primerna, tako, da se lahko druga polovica kupne cene na poznejši čas določi. Pojasnila daje M. Močnik, Maribor, Smetanova ulica 46.

Otvoritev trgovine.

Čast mi je s tem cenj. občinstvu mesta Maribor in okolice naznaniti, da sem otvoril s 1. januarjem 1924

v Mariboru, Aleksandrova cesta št. 21

trgovino z usnjem pod tvrdko

Josip Pirich

V isti bodem vedno dobro sortirano zalogo vseh vrst usnja, najboljše ekvalitete, po mogočno nizkih cenah, kakor tudi čevljarski epotrebščine, držal.

Prizadeval si bodem, da p. n. odjemalce s kulantno in solidno postrežbo najboljše zadovoljim in si na ta način zaupanje istih pridobim.

Že pri prvem nakupu se bodo p. n. stranke o dobri kvaliteti mojega blaga, kakor tudi brezkonkurenčnih cenah istega prepričali. 40 3-1

Josip Pirich.

Združene mlekarne d. d. v Ljubljani

centrala slovenskih mlekarskih zadrug,
nudi prvovrsten ementalški polnomastni

sir

in

namizno maslo

v vsaki množini.

Iščemo tudi stalne dobavitelje za mleko.

Služba organista v Rušah se razpisuje s 1. marcem 1924.

Proda se posestvo, tričetrt ure od Celja, v Ljubecnem št. 16, 4 in pol orala veliko, z gospodarskim poslopjem v dobrem stanu, brez prevžitkarjev, za 330.000 kron. Ivan Pirc, lastnik, Maribor, Koroška cesta 1.

Podplati in usnje

se kupijo po najnižjih cenah pri Ivo Grgič, Glavni trg 21. Sprejemajo se tudi vsakovrstne keže v delo. 6-1

Lepe zobe

ima le, kdor rabi „ITO“-kremo.

Okras za rakve

tapete in tančico
nudi najugodnejše galanterijska trgovina

Drago Rosina
Maribor, Vetrinjska ulica 26

Ne čakaj spomladi!

Naroči takoj:
seme,
sadno drevje, dali je, vrtnice, gladiole, i. t. d. i. t. d.
Velevrtinarsko podjetje
„VRT“
Džamonja in drugovi,
Maribor.
Zahtevaj cenik!

Iščem viničarja

za obdelavo tri četrti oralov vinograda, nadzorovati imati 50 oralov gozda. Dobi poleg proste uporabe hiše z gostilno tudi veliki vrt okoli hiše in razin tega pet njiv, stehnike, in brezplačno drva iz gozda. Ponudbe na Anton Kajfež, veleindustrijalec, Kočevje. 38 3-1

ADJUNKTA

samskega, energičnega, z večletno prakso, dobrimi sprečevali, iz poštene slovenske hiše, eventualno takojšnji nastop, išče uprava nekega veleposestva v Sloveniji. — Prošnje s prepisi spričeval in stavljenimi pogoji, je takoj vpslati na upravništvo «Straže» pod «Graščina» 41 3-1

Svinjske kože

kupuje po najvišjih cenah tvrdka
JOSIP ROSENBERG, MARIBOR, Slovenska ulica št. 1.

SALAMA
prvovrstna
novo blago
povsem zrela
se dobi povsod.
Prva hrvatska tvornica salame,
preka enega mesa in masti
M. Gavrilović-a sin. d. d.
Petrinja.
Generalno zastopstvo za Slovenijo:
R. BUNC in drug
Ljubljana — Celje — Maribor.

Hranilnica in posojilnica pri Sv. Petru pri Mariboru naznanja tužno vest, da je njen član in ustanovnik, gospod

Janez Šlik

posestnik, cerkveni ključar in bivši občinski odbornik in svetovalec,

danes dne 18. januarja, spreviden s svetimi zakramenti, mirno v Bogu zaspal. Se priporoča v molitev.

Sv. Peter, dne 18. januarja 1924.

NAČELSTVO.

SINGER SEWING MACHINES
ŠIVALNI STROJI
Na celem svetu znani kot najboljši.
Podružnice in zastopstva v vseh mestih.
Centrala za državo SHS Zagreb, Maruličeva ul. 5, II. k.
Filijalka: Maribor, Solska ulica šte. 2.

SKUPUJEN
se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki
KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10
Perje za postelje!

Somišljeniki, širite naše liste!